

Ni monografia ni llibre

El *Diccionari de la literatura catalana* diu que entre les monografies històriques d'Esteve Albert i Cort tenim el text *Procés i projecció de l'obra de Josep Sebastià Pons*: no hi parla del Josep Sebastià Pons escriptor? Segons l'article, obté el premi Vila de Perpinyà del 1983, però no s'hi diu que és inèdita.

Fan més savi Simonini

Ratkovski diu a Simonini, protagonista d'*El cementiri de Praga*: "Potser no sabeu prou bé ("non sapete bene") què és allò que de manera impròpia vosaltres a Occident anomenau Okharana." Random House Mondadori, a través de la traducció encarregada a Carme Arenas, capgira la frase de Ratkovski: "Potser vós sabeu bé què és allò que..."

Polític suís discriminat

Amadeu Hurtado (*Quaranta anys d'advocat*) esmenta els polítics que havien fet de la Societat de Nacions, amb seu Ginebra, el centre de les seves preocupacions, i un d'ells és "el suís Rappard". Es refereix a William Emmanuel Rappard. L'índex onomàstic del llibre s'oblida, però, d'entrar-lo.

Gatada

El DIEC és l'únic diccionari que manté la incongruència fabriana respecte a *gatada* ("acció, feta que és una poca-soltada") i *gatejar* ("dir gatades, poca-soltades"). Si *gatada* és només una acció, una feta, no és una cosa que es pugui dir, només fer. I, per tant, "dir gatades" seria un absurd. A més, com és que *gatejar* no accepta "fer gatades"? L'Alcover-Moll ja va resoldre la incongruència fabriana, sense que els lingüistes del IEC se n'hagin adonat. Així, *gatada* és una "cosa que es fa o es diu amb poc seny, com a pròpia de gats"; i *gatejar*, "fer o dir gatades." També l'han resolta Enciclopèdia i el GD62, sense que els lingüistes del IEC —o de l'IEC, com es vulgui— ho hagin vist.

El mallorquinisme cívic de Pere d'Alcàntara Peña orienta una antologia dels seus poemes

El *Recull de poemes* de Pere d'Alcàntara Peña (Palma, 1823-1906) que ha preparat la historiadora Isabel Peñarrubia i Marquès (Palma, 1951) té l'objectiu de destacar la vocació social de l'escriptor marcat per la Renaixença. Ho anuncia al subtítol del llibre, publicat pel Departament de Cultura i Patrimoni del Consell de Mallorca, *El mallorquinisme cívic a la poesia de Pere d'Alcàntara Peña*. Els seus poemes lírics, que canten l'amor i el paisatge, s'han deixat de banda.

La historiadora classifica la poesia del polifacètic escriptor en tres grans apartats que confirmen el seu mallorquinisme cívic: poemes identitaris, poemes de contingut social i poemes de tradicions i costums. Fins i tot en aquests darrers pren partit. Per exemple, s'alegra que s'hagin perdut tradicions discriminatòries o bàrbares.

La història, la llengua i els mites nacionals conformen els poemes identitaris. Les al·lusions de Peña a la pròpia història com a eina per a millorar el present es repeteixen a tota la seva obra, no solament la poètica. Com a bon escriptor de la Renaixença, va reivindicar els mites nacionals de la història de Mallorca.

La seva vocació per la llengua catalana quedà bellament plasmada a la poesia "A ma llengua", premiada als Jocs Florals de Barcelona. En va proclamar la dignitat fins i tot davant d'Alfons XII. Quan el rei visità Mallorca el 1877 fou l'únic poeta que li dedicà una poesia en català. Segons Isabel Peñarrubia, pel contingut es pot qualificar la composició de poètic i precoç *memorial de greuges* mallorquí, perquè, si bé comença lloant el monarca, relacionant-lo amb el gloriós Jaume I, acaba demanant-li que, de Madrid estant, no oblidí l'illa. I la raó de pes que adueix perquè el monarca la protegeixi és històrica i relacionada amb el perdut autogovern. Perquè el rei havia de recordar que l'illa encara estava afligida, enyorant l'abundor que en el passat representava el castell de l'Almudaina. Per a Peña, aquell castell era el símbol de l'autogovern mallorquí, al qual ell sempre uní la prosperitat econòmica.

L'anàlisi social de la Mallorca coetània és molt present en la seva obra. Mitjançant els seus poemes, es

mostra crític amb els vicis que posaven barreres al progrés econòmic i al benestar social. No es va limitar a combatre les arbitrietats del govern i de l'ajuntament de Palma. Blasma, per exemple, els treballadors per ganduls i els terratinents i patrons per l'absentisme i l'explotació, en no pagar la feina. També critica els patrons de barca que estafen els seus mariners, com al poema "El patró". El poeta era sensible al món mariner. Son pare era propietari i capità d'un bergantí. Quan analitza la Mallorca rural es mostra dur amb els terratinents cacics. El poema "Un contribuent municipal" conté una de les més punyents denúncies que va fer contra la corrupció i el caciquisme de la Restauració. I no s'estava de criticar, des d'una religiositat profunda, aquells qui se servien de la religió per a amagar fins inconfessables, o el beat que reparteix almoïna i no ajuda els familiars, paga una església però deixa malmesa la teulada de casa.

EL TEMPS

Dibuix d'Alexander Stuart Boyd que il·lustra la coberta del *Recull de poemes* de Pere d'Alcàntara Peña.

Lluís Bonada